Ўзбекистон Республикаси номидан Хал қилув қарори

Жиззах шахри

2024 йил 17 октябрь

Жиззах туманлараро иктисодий суди, судья О.С.Асатовнинг раислигида, судья ёрдамчиси Ш.Каримовнинг котиблигида, Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Жиззах вилоят худудий бошкармаси даъвогар «ВМВ ЕХІМ» МЧЖнинг манфаатида, жавобгар «Фидокор» фермер хўжалигидан 7 507 000 сўм асосий карзни ундириш тўгрисидаги даъво аризаси бўйича ишни даъвогар вакили О.Турабаев (ишончномага асосан) иштирокида, Жиззах туманлараро иктисодий судининг биносида, очик суд мажлиси мухокамасида кўриб чикиб, куйидагиларни

АНИКЛАДИ:

«ВМВ ЕХІМ» МЧЖ (кейинги ўринларда даъвогар деб юритилади) ва «Фидокор» фермер хўжалиги (кейинги ўринларда жавобгар деб юритилади) ўртасида 2023 йил 15 февралда F/8-сонли шартнома тузилган. Ушбу шартномага кўра, "Етказиб берувчи" (жавобгар) озик-овкат хавфсизлигини таъминлаш максадида кишлок хўжалиги махсулотларини "Буюртмачи" (даъвогар)га етказиб бериш, "Буюртмачи" (даъвогар) эса ушбу махсулотларни кабул килиб олиши ва келишилган дала нархи бўйича хакини тўлаб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Мазкур шартномага асосан даъвогар томонидан жами 8 600 000 сўмлик уруғлик кўчат ва минерал ўғитлар етказиб берилган.

Жавобгар олинган тулов учун етказиб берилиши лозим булган махсулотларни қисман етказиб бермаган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 55-моддаси 3-қисмига кўра хар ким бузилган хукук ва эркинликларини тиклаш учун унинг иши конунда белгиланган муддатларда ваколатли, мустақил ҳамда холис суд томонидан кўриб чиқилиши ҳукуки кафолатланади.

Суд мажлисида қатнашган даъвогар вакили жавобгар қарзларини қисман тўлаб берганлигини маълум қилди.

Суд мажлисининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тартибда хабардор қилинган жавобгардан суд мажлисига вакиллар келишмади.

Ўзбекистон Республикаси иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддаси учинчи қисмига кўра, иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин.

Ушбу холатда суд, такдим этилган хужжатлар ишни мазмунан кўриб чикиш имкониятини беришини инобатга олиб, жавобгар вакилининг иштирокисиз ишни кўришни мумкин деб хисоблайди.

Суд, ишдаги ҳужжатларга ҳуқуқий баҳо берган ҳолда, қуйидаги асосларга кўра, даъво талабини қисман қаноатлантиришни лозим деб ҳисоблайди.

Иш хужжатларидан аниқланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 15 февралда F/8-сонли қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш бўйича шартнома тузилган.

кўра, "Етказиб Ушбу шартномага берувчи" (жавобгар) озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш қишлоқ хўжалиги махсулотларини мақсадида "Буюртмачи" (даъвогар) эса ушбу "Буюртмачи" (даъвогар)га етказиб бериш, махсулотларни қабул қилиб олиши ва келишилган дала нархи бўйича хақини тўлаб бериш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Мазкур шартномага асосан даъвогар томонидан электрон ҳисобварақ-фактураларга асосан жами 8 600 000 сўмлик уруғлик кўчат, ёқилғи ва минерал ўғитлар етказиб берилган ва жавобгар томонидан ушбу товар-моддий бойликлар қабул қилиб олинган.

Жавобгар шартнома бўйича қисман маҳсулотларни топшириб, олинган товар моддий қимматликлар ва топширган маҳсулотлари нисбати бўйича даъвогардан 7 507 000 сўм қарздор бўлиб қолган.

Аммо, суд мажлисига қадар жавобгар қарзларини қисман тўлаб бериб, суд куни унинг қарзлари 3 507 837 сўмни ташкил қилган. Бу ҳақда даъвогар судга ёзма маълумотнома тақдим этди.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конун хужжатлари талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса — иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФКнинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган такдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради. ФКнинг 466-моддасига кўра, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотини етиштирувчи ўстирилган (ишлаб чиқарилган) қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотини тайёрловчига контрактация шартномасида назарда тутилган микдор ва ассортиментда топшириши шарт.

Мазкур холатда, суд, даъвогарнинг жавобгардан 7 507 000 сўм асосий қарзни ундириш тўғрисидаги даъво талабини қисман асосли деб хисоблаб, уни қисман қаноатлантиришни лозим деб хисоблайди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси иккинчи қисмига кўра, ҳал қилув қарори ўз фойдасига чиқарилган тарафга иш бўйича қилинган барча суд харажатларининг ўрни, гарчи бошқа тараф давлат божини тўлашдан озод этилган бўлса ҳам ушбу бошқа тараф ҳисобидан қопланади.

Бундай ҳолатда, суд иш ҳужжатларини текшириб чиқиб, даъвогар вакилининг тушунтиришларини тинглаб, ишдаги далилларга ҳуқуқий баҳо берган ҳолда, даъвогарнинг даъво талабини тўлиқ қаноатлантиришни, жавобгар «Фидокор» фермер ҳўжалигидан даъвогар фойдасига 3 507 837 сўм асосий қарз ундиришни, суд ҳаражатлари масаласини муҳокама қилиб, жавобгардан даъвогар фойдасига олдиндан тўланган 34.000 сўм почта ҳаражати, Республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга кўра, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 113, 118, 176-179, 180, 186-моддаларига асосланиб суд-,

КАРОР КИЛДИ:

Даъвогарнинг даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар «Фидокор» фермер хўжалигидан даъвогар «ВМВ ЕХІМ» МЧЖ фойдасига 3 507 837 сўм асосий қарз ва олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар «Фидокор» фермер хўжалигидан Республика бюджетига 340.000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қабул қилингандан кейин бир ойлик муддат ўтгач қонуний кучга киради.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Хал қилув қароридан норози бўлган тарафлар бир ой муддат ичида шу суд орқали Жиззах вилоят судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция шикояти (протести) ёхуд ҳал қилув қарори қонуний кучга кирган кундан эътиборан олти ой ичида кассация шикояти (протести) бериши мумкин.

Судья О.С.Асатов

